

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15021524	CEIP Plurilingüe A Cristina	Carballo	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Descubrimento e exploración da contorna	5º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	13
4.2. Materiais e recursos didácticos	15
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	15
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	15
6. Medidas de atención á diversidade	16
7.1. Concreción dos elementos transversais	17
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	18
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	18
9. Outros apartados	19

1. Introducción

A área de Descubrimiento e Exploración da Contorna fai referencia ao descubrimento, exploración e comprensión daquilo que configura a realidade das nenas e dos nenos, considerando as súas múltiples relacións e interdependencias, coa finalidade de construír un coñecemento sobre o medio físico, natural e social cada vez máis axustado. O medio é

un todo integrado, onde os elementos naturais e culturais se relacionan e se inflúen mutuamente. É importante que durante esta etapa educativa a nena e o neno, ademais de identificar os distintos elementos que conforman o medio, descubran e comprendan progresivamente as relacións entre os distintos obxectos, fenómenos e feitos.

Con esta área preténdese favorecer o proceso de descubrimento, comprensión, observación e exploración dos elementos físicos, naturais e sociais da contorna, concibida como un elemento provocador de emocións e sorpresas, tratando de que, xunto co seu progresivo coñecemento, os nenas e as nenos adopten e desenvolvan actitudes de respecto e valoración sobre a necesidade de coidala e de protexela, de cara a percibir a contorna como un todo integrado.

Nun contexto de traballo caracterizado pola globalización da acción e das aprendizaxes, esta área adquire sentido desde a complementariedade coas outras dúas, e así se interpretará nas situacións de aprendizaxe.

Os obxectivos da área oriéntanse, polo tanto, ao desenvolvemento do pensamento e das estratexias cognitivas a través do proceso de descubrimento da contorna física e natural. Con iso refórzase a súa disposición por indagar, poténciase unha actitude progresivamente cuestionadora e animase a propoñer solucións diversificadas. Preténdese, en conclusión, potenciar a curiosidade infantil cara á contorna, así como estimular unha disposición activa cara ao seu coñecemento, propiciando ademais a evolución desde o plano individual cara ao colectivo. Por unha banda, avanza, a través dun enfoque coeducativo, desde a satisfacción dos intereses persoais á toma en consideración dos intereses do grupo e, por outra, desde a aprendizaxe individual á colaborativa.

A área organízase ao redor de catro obxectivos. O primeiro oriéntase ao desenvolvemento de destrezas que axudan a identificar e a establecer relacións lóxicas entre os distintos elementos que forman parte da contorna; o segundo céntrase no fomento dunha actitude crítica e creativa para identificar os retos e propoñer posibles solucións; o terceiro supón o achegamento respectuoso cara ao mundo natural para espertar a conciencia da necesidade do seu uso sustentable, coidado e conservación; e o cuarto achega a nena e o neno á contorna social en que vive.

Concíbense, pois, os medios físico, natural e social como a realidade en que se aprende e sobre a que se aprende. Por tanto, os contidos establécense en función da exploración activa dos elementos que forman parte da contorna a través da interacción corporal con esta, das destrezas e dos procesos ligados a distintas formas de coñecemento e experimentación, así como das actitudes de respecto e valoración que en todo caso deben acompañalos.

A exploración e a experimentación desenvolvida a partir de obxectos e materiais diversos permitirán o coñecemento das súas características morfolóxicas e funcionais: forma, tamaño, grosor, olor, son, cor, uso e textura, entre outras. Isto supón a base para o coñecemento lóxico-matemático que provén das accións, tanto físicas coma mentais, que se realizan con estes obxectos e materiais, como ordenar, comparar ou agrupar. Así mesmo, facilitaralles tamén a construción progresiva das nocións espaciais e temporais en relación cos obxectos e coas accións.

Desde idades moi temperás, as nenas e os nenos indagan sobre o comportamento e sobre algunhas das características e propiedades dos obxectos e materias presentes na súa contorna. Unha vez incorporados ao centro educativo, favorecerase ese desexo de actuar para coñecer e comprender a súa contorna. Primeiro, a través dos seus actos e da manipulación dos obxectos ao seu alcance, toman conciencia das sensacións que producen e comezan a constatar algunhas das consecuencias das súas actuacións sobre eles; maniféstase entón a intencionalidade mediante a repetición de xestos e accións para

comprobar a súa relación co efecto provocado. Máis adiante, cando se amplía e diversifica o espazo sobre o que poden actuar como consecuencia da súa maior capacidade de desprazamento, os procesos de experimentación enriquecéense, xa que dispoñen de máis oportunidades para exercer accións cada vez máis variadas e complexas.

Como resultado da indagación, exploración e experimentación sobre obxectos e materiais, e a partir da discriminación dalgunhas das súas calidades e atributos, as nenas e os nenos poden propoñer agrupacións ou coleccións segundo un criterio elixido. Tamén establecen relacións entre algúns dos atributos dos obxectos e materias e o seu comportamento físico cando se intervén sobre elas, establecendo correlacións, pola súa vez, entre as devanditas intervencións e os efectos que producen. Iso leva ao desenvolvemento de estratexias como a anticipación e a previsión, a formulación de hipóteses e a observación de fenómenos para constatar se se cumpre o esperado e a discriminación entre as características ou atributos permanentes e os variables. En definitiva, prodúcese un achegamento intuitivo a nocións e conceptos básicos pertencentes ao medio físico, sempre contrastados

coa realidade, que comezan a asentar as bases do pensamento científico.

O medio natural e os seres e elementos que o integran foron sempre obxecto preferente da curiosidade e do

interese infantil. Grazas á reflexión sobre as súas experiencias e relacións cos elementos da natureza, progresarán cara á observación e comprensión das manifestacións e consecuencias dalgúns fenómenos naturais e achegaranse gradualmente ao coñecemento e valoración dos seres vivos, dalgunhas das súas características e das relacións que se establecen entre eles e cos seres humanos. Cobra agora unha especial relevancia o fomento da valoración e o aprecio cara á diversidade e riqueza do medio natural, especialmente da contorna máis próxima, a partir do descubrimento de que as persoas formamos parte tamén dese medio e da vinculación afectiva a el, dous factores básicos para iniciar desde a escola actitudes de respecto e coidado cara ao ambiente e de adquisición de hábitos ecosaudables e sustentables.

Na etapa da educación infantil, as nenas e os nenos descubren unha contorna sociocultural diferente á da súa familia e ábrese a establecer outras formas diversas de relación ás xa coñecidas a través da mediación das figuras adultas de referencia e dos seus iguais.

O alumnado, alentado polo interese e pola emoción, participará con iniciativa propia en situacións de aprendizaxe en que interaccionará con obxectos, espazos e materiais. Manipulando, observando, indagando, probando, identificando, relacionando, analizando, comprobando, razoando... descubrirá as calidades e os atributos dos elementos da contorna máis próxima. Así mesmo, experimentará e despregará progresivamente destrezas sinxelas propias do método científico e do pensamento computacional e de deseño. As devanditas destrezas son entendidas como estratexias e habilidades que o alumnado desenvolverá ao aplicar estes métodos na resolución de interrogantes e problemas sinxelos presentes na súa realidade diaria. Ademais, utilizará as diferentes linguaxes e formas de expresión para acompañar as súas accións, autorregularse, avanzar na resolución pacífica de conflitos, convivir no respecto pola diversidade, compartir as súas emocións, formular ideas, hipóteses ou preguntas e contar ou representar as súas interpretacións ou conclusións. Todo iso nun contexto estimulante que incite a curiosidade por entender a súa contorna.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar as características de materiais, obxectos e coleccións e establecer relacións entre eles, mediante a exploración, a manipulación sensorial, o manexo de ferramentas sinxelas e o desenvolvendo das destrezas lóxico-matemática para descubrir e crear unha idea cada vez máis complexa do mundo.	1		1		1	1		
OBX2 - Desenvolver, de maneira progresiva, os procedementos do método científico e as destrezas do pensamento computacional, a través de procesos de observación e manipulación de obxectos, para iniciarse na interpretación da contorna e responder de forma creativa ás situacións e aos retos que se presenten.			1	1				
OBX3 - Recoñecer elementos e fenómenos da natureza amosando interese polos hábitos que inciden sobre ela para apreciar a importancia do uso sostible, o coidado e a conservación da contorna na vida das persoas.	1					1	1	
OBX4 - Identificar as características e funcións dos grupos e organizacións da comunidade, apreciando algúns elementos significativos propios da cultura galega como base para a construción da identidade social desde o coñecemento e a valoración das particularidades do mundo circundante.						1		1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O outono chegou	Achegarémonos ás características propias desta estación: alimentos típicos, vestimenta, cambios climáticos, elementos naturais presentes na contorna...	60	X		
2	Samaín	A través desta UD coñeceremos vocabulario típico desta festividade, as súas cores e froitos típicos...	40	X		
3	Nadal	Aproximámonos a esta data tan sinalada do ano: o frío, o alumado, as comidas típicas...	70	X		
4	Entroido	A través desta UD coñeceremos o vocabulario propio desta festa, a comida típica e tradicións en distintas zonas de Galicia...	40		X	
5	Primavera	Coñeceremos os cambios típicos da estación primaveral, as plantas e flores, as características e o cambio cara ao bo tempo.	70			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O outono chegou	60

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece semellanzas e diferenzas entre obxectos.	TI
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos nos xogos.	
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	Asocia as grafías dos números ata o 10 coa correspondente cantidade.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena no tempo as actividades que se fan na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Manexa a frustración e busca mecanismos para canalizala.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Busca solucións a problemas cotiás que se lle presentan.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Respecta e coida o medio natural e animal.	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Relaciónase coas persoas.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa e desfruta das festas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidadade, número e grafa. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Habilidades do pensamento computacional. - Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos). - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os seres vivos e as súas características. - A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos. - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - A escola. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
2	Samaín	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece semellanzas e diferenzas entre obxectos.	TI
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos nos xogos.	
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	Asocia as grafías dos números ata o 10 coa correspondente cantidade.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena no tempo as actividades que se fan na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Manexa a frustración e busca mecanismos para canalizala.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Busca solucións a problemas cotiás que se lle presentan.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Respecta e coida o medio natural e animal.	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Relaciónase coas persoas.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa e disfruta das festas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración.
- Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación.
- Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos.
- Emprego de cuantificadores básicos contextualizados.
- Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidadade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir.
- Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario...
- Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna.
- Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información.
- Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións.
- Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento.
- Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións.
- Habilidades do pensamento computacional.
- Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos).
- A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos.
- Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.
- Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima.
- Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.
- Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
3	Nadal	70

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
-------------------------	------------------------	----

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece semellanzas e diferenzas entre obxectos.	TI
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos nos xogos.	
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	Asocia as grafías dos números ata o 10 coa correspondente cantidade.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena no tempo as actividades que se fan na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Manexa a frustración e busca mecanismos para canalizala.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Busca solucións a problemas cotiás que se lle presentan.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgúns accións humanas sobre el.	Respecta e coida o medio natural e animal.	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Relaciónase coas persoas.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa e disfruta das festas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Habilidades do pensamento computacional. - Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos). - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos. - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
4	Entroido	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece semellanzas e diferenzas entre obxectos.	TI
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos nos xogos.	
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	Asocia as grafías dos números ata o 10 coa correspondente cantidade.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena no tempo as actividades que se fan na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Manexa a frustración e busca mecanismos para canalizala.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Busca solucións a problemas cotiás que se lle presentan.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Respecta e coida o medio natural e animal.	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Relaciónase coas persoas.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa e disfruta das festas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Habilidades do pensamento computacional. - A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos. - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
5	Primavera	70

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Establece semellanzas e diferenzas entre obxectos.	TI
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos nos xogos.	
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	Asocia as grafías dos números ata o 10 coa correspondente cantidade.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena no tempo as actividades que se fan na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Manexa a frustración e busca mecanismos para canalizala.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Busca solucións a problemas cotiás que se lle presentan.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Respecta e coida o medio natural e animal.	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Relaciónase coas persoas.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa e desfruta das festas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de

Contidos

- coñecemento.
- Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna.
- Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información.
- Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións.
- Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento.
- Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións.
- Habilidades do pensamento computacional.
- Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos).
- Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático.
- Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles.
- Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas.
- Os seres vivos e as súas características.
- A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos.
- Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.
- Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima.
- Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Unha adecuada organización do ambiente, incluíndo espazos, recursos e distribución do tempo, é fundamental para a consecución das intencións educativas.

En canto aos espazos, dispoñemos de espazos propios e de uso común para compartir, para estar sós, para xogar e para relacionarse cos demais; espazos para actividades que requiran certa concentración e espazos amplos que faciliten o movemento. A súa distribución ten en conta as necesidades dos nenos/as, de movemento, autonomía, afectivas...

Os materiais curriculares, adecúanse aos tipos de contidos, ás características individuais do alumnado... E ademais son mediadores no proceso de ensino aprendizaxe, tanto positiva como negativamente.

Na aula están presentes elementos do medio natural e sociocultural que favorezan a relación co entorno, ademais de espertar o interese por explorar e experimentar.

En relación ao tempo, a organización deste, debe responder a unha intención educativa. Va ligado á actividade do neno/a e ten que ter en conta os seus ritmos biolóxicos. A flexibilidade é o primeiro criterio que consideramos indispensable para levar a cabo a acción educativa.

Hai que destacar a importancia do XOGO como actividade propia da etapa e motor de aprendizaxe dos nenos/as, garantindo a motivación e ganas de aprender, necesarias para a construción de aprendizaxes significativos. A afectividade debe ser o fío conductor de todas as situacións de e-a.

O neno/a debe ser o protagonista do seu propio proceso de aprendizaxe (empoderamento), para o cal debe sentirse un explorador activo, poñendo á súa disposición os medio que o possibiliten, así como tamén o acceso a obxectos e a novas fontes de coñecemento. Debemos permitir que asuman pequenas responsabilidades que pouco a pouco serán máis complexas, de forma que avancen en autonomía e valore os seus logros e esforzos, así como os das outras persoas.

Levaremos a cabo actividades en gran grupo, pequeno grupo e a nivel individual, para lograr unha interacción máis específica coa persoa docente.

A educación infantil alcanza o seu pleno sentido nun marco de colaboración e coordinación entre os elementos que inciden no proceso educativo dos nenos/as: o equipo docente, as familias e o entorno. En canto ás familias, destaco a iniciativa das MOCHILAS VIAXEIRAS que parten da biblioteca do centro.

Para abrirse ao entorno, non debemos desaproveitar o potencial educativo das saídas e visitas, planificadas debidamente, programando actividades para antes, durante e despois da experiencia, para sacarlles o maior rendemento posible.

Existen uns principios de intervención educativa, os cales tampouco debemos esquecer para levar a cabo a nosa acción pedagóxica de forma adecuada.

Destaco o principio de globalización, que favorecerá a construción de aprendizaxes significativos, seguindo a Decroly.

O principio de actividade e de socialización, importante para que o neno/a se sinta integrado no grupo polos mestres e mestras. Por iso, temos que promover situacións nas que os nenos/as dialoguen, se comuniquen e interaccionen.

O principio de individualización, baseado na atención aos intereses, ritmos, necesidades e estilos de aprender de cada alumno/a tendo en conta a diversidade da aula. É dicir, supón individualizar a ensinanza, adaptala a cada neno/a, xa que todos somos diferentes.

Na miña intervención educativa, terei en conta tamén outros recursos didácticos básicos, como:

- As rutinas da vida cotiá: son as cousas que suceden todos os días como o momento de entrada e saída, o momento de pasar lista, poñer o calendario.... Estes marcos proporcionan un criterio de constancia e regularidade e permiten ao neno/a establecer relacións de tempo esenciais: o antes, o despois...

- O xogo. Se considera a actividade máis global e creativa que os nenos/as poden realizar. É o medio de aprendizaxe que favorece o desenvolvemento xeral e persoal do neno/a.

A través do xogo os nenos/as exploran a realidade e os obxectos que os rodean, melloran a súa axilidade física, experimentan cos seus sentidos, e desenvolven o seu pensamento.

- O conto: é un elemento motivador que axuda a recrear a linguaxe. Sirve para motivar a súa necesidade de dialogar cos outros e adquirir vocabulario. Grazas aos contos, os nenos nenos estimulan non só a capacidade de falar senon tamén a de escoitar. Ten un gran valor pedagóxico, xa que é unha fiestra aberta á maxia, fantasía e imaxinación dos nenos/as e ao mundo exterior.

- As relacións coas familias, é fundamental para que se produza un desenvolvemento educativo equilibrado dos nenos/as.

- A importancia dos travases nesta etapa educativa resulta fundamental. Os travases son exercicios óculo manuais que axudan ao desenvolvemento muscular. Consisten en traspasar sustancias, xa sexan líquidas ou sólidas de un recipiente a outro, vertelas... ben coas mans ou con algún elemento como pinzas, culleres, botellas...

Cos travases o neno/a adquire determinados beneficios para o seu proceso de desenvolvemento como: desenvolven a musculatura, favorecen a coordinación man- ollo, contribúen á evolución e a motricidade fina, fomentan a atención e a concentración, aumentan a autonomía e a independencia, inician en conceptos matemáticos como cheo- vacío, todo- nada, dentro- fóra..., favorecen unha aprendizaxe divertida e a vida en grupo...

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Elementos naturais.
Materiais de refugallo.
Materiais elaborados polo alumnado e polas familias.
Material funxible, como cartolinas, periódicos, rotuladores, folios de cores...
Material elaborado polo profesorado.
Contos e libros informativos obtidos da biblioteca do centro.
Material relacionado cos distintos espazos da aula: materiais para o xogo simbólico, para desenvolver as habilidades lóxico- matemáticas, materiais de iniciación na lectoescritura...
Material mercado.

O material pode variar en función de distintos aspectos.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Para a avaliación inicial, partiremos sempre dos coñecementos previos do alumnado, da bagaxe cultural que cada neno/a leve consigo, co fin de que o seu aprendizaxe sexa significativo.

Como mestres/as, nesta etapa educativa, partiremos da observación directa e sistemática como medio principal á hora de levar a cabo a avaliación inicial para coñecer de onde parte o alumnado, qué coñece e qué quere coñecer.

Teremos en conta tamén as informacións aportadas polas familias nas entrevistas iniciais así como os datos recabados nestas.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución de criterios para cada materia segundo as táboas de indicadores. O alumno/a obterá a súa calificación en función do grado de consecución observado polos mestres/as que interveñen co grupo de alumnado.

Criterios de recuperación:

Non procede para a etapa de EI.

6. Medidas de atención á diversidade

As actividades propostas terán un carácter globalizado, a partir de problemáticas próximas aos nenos/as, e integradoras de aprendizaxes dos diferentes tipos de contidos.

Prestaremos especial atención ás diferenzas individuais do noso alumnado. Axustaremos o tipo de axuda pedagóxica ás características e necesidades dos nenos e das nenas para facilitarlles a aprendizaxe prevista.

A nosa actividade irá encamiñada a favorecer a socialización dos nenos/as, para que se sintan membros dun grupo cuns dereitos e unhas obrigas que cumprir.

Cada neno/a terá diferentes intereses, capacidades e necesidades, polo cal será preciso adoptar unha serie de estratexias que garantan a atención a esta diversidade. Estratexias tales como:

- Modificación dos tempos; nas actividades de aprendizaxe, adaptándose aos ritmos individuais de cada alumno/a.
- Adecuación dos espazos; en función da tarefa e necesidades do alumnado.
- Adecuación da axuda pedagóxica; valorando os resultados que se vaian obtendo nos procesos e momentos de avaliación.
- Adaptación da metodoloxía ás necesidades de cada momento.
- Adecuación de cada unha das actividades ás diferenzas individuais do alumnado.
- Ofrecer oportunidades múltiples e variadas de aprendizaxe
- Compensar as desigualdades de partida
- Prestar máis atención aos procesos que aos resultados que obteña o alumnado
- Evitar actividades estandarizadas de execución colectiva
- Realizar unha programación aberta e flexible, que permita acomodar o proceso de ensino ás características e necesidades de cada neno/a e de cada momento
- Ser guía, orientadora e mediadora do proceso de e-a
- Poñer en práctica unha educación compartida, que se traduce nunha boa coordinación e colaboración entre todos os docentes e a súa vez coas familias.

Os principios de intervención educativa os concretamos deste xeito:

- Aprender a aprender e aprender facendo.
- Partir dos coñecementos previos que nenos e nenas teñen sobre o tema. Unha vez coñecidos, iranse presentando os novos que teñan significatividade lóxica e psicolóxica a través das actividades que esperten o seu interese e motivación.
- Prestarase especial atención á adecuada distribución do espazo e do tempo co fin de que nenas e nenos sexan os protagonistas da súa aprendizaxe.
- Enfoque globalizador, entendido como potenciador do desenvolvemento da capacidade de comprensión, que lle permita ao alumnado relacionar as informacións ou experiencias novas que vai descubrindo, integrándoas e incorporándoas para favorecer a construción de coñecementos.
- Crear situacións de aprendizaxe nas que podan facer propostas, tomar decisión, organizar e anticipar as súas accións.

Ademais destas medidas, en cada unidade, e cando sexa preciso dependendo das necesidades, realizaranse actividades de reforzo e ampliación. De reforzo que tratan de influír positivamente sobre a estima e o autoconceito do alumnado e a través de actividades de ampliación que permiten a continuación do proceso de construción de novos coñecementos.

En todo momento se tentará que os nenos/as vaian desenvolvendo as diferentes competencias que establece a LOMLOE, impregnando a nosa práctica educativa a través das diferentes áreas de coñecemento.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - Educación para a paz, educando para a convivencia, fomentando a solidariedade, a cooperación, a liberdade, o respecto, a non discriminación...	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación para a saúde, fomentando nos nenos/as a adquisición de hábitos de saúde, orde e limpeza.	X	X	X	X	X
ET.3 - Educación para a igualdade entrámbolos dous sexos, eliminando roles sexistas, fomentando a coeducación.	X	X	X	X	X
ET.4 - Educación medioambiental, aprendendo a valorar, respectar e coidar o entorno.	X	X	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumidor, adquirindo actitudes responsables de cara ao consumo.	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación vial, adquirindo algunhas normas de actuación na rúa.	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación intercultural, adquirindo actitudes de interese e respecto por toda as persoas, sen discriminación por razóns de raza, cultura ou relixión.	X	X	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Actividades relacionadas co coidado da natureza.	Recollida de elementos naturais na contorna.			
Actividades propostas polo concello.	Obradoiros, obra Nadal no Pazo da cultura...			
Actividades de animación á lectura.	Contacontos, obradoiros propostos pola biblioteca do centro...			

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Participación nas festas e celebracións do centro (magosto, samaín, día contra a violencia de xénero, día da paz, Entroido, día do libro, día das letras galegas).	Festividades e conmemoracións reguladas pola Orde de calendario escolar para o presente curso académico.			
Saída de fin de curso.	Pendente de concretar.			
Actividades relacionadas co proxecto do centro: "Medrando en saúde na Cristina".	Visita a unha panadaría próxima na localidade de Coristanco.			

Observacións:

A maioría das actividades complementarias que se desenvolverán ao longo do curso están aínda pendentes de concretar.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
As actividades son apropiadas para o alumnado.
Os elementos curriculares aparecen presentes nas actividades que se propoñen.
Tense en conta a diversidade como fonte de aprendizaxe, adaptando as propostas cando sexa preciso e necesario.
Empréganse materiais diversos.
Promóvese o desenvolvemento de diferentes capacidades e habilidades.
A temporalización das actividades é adecuada adecuada.
Os ítems de avaliación gardan coherencia cos obxectivos e contidos propostos.
Existe coordinación entre tódolos membros da comunidade educativa.

Descrición:

Os ítems expostos teranse en conta á hora de avaliar o proceso de e-a.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación se valorará a través da realización dunha rúbrica na que se puntuarán os indicadores citados anteriormente.

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens dende a coordinación de ciclo en Infantil ao rematar cada trimestre.

9. Outros apartados